

Slovenski dom

Ste. 204

V Ljubljani, četrtek 9. septembra 1937

Leto II.

Zaradi boljševiške nestrpnosti je sestanek sredozemskih držav obsojen na neuspeh

Sovjeti groze Italiji z vojno

Moskva, 9. septembra. o. Ker boljševiška vlada ni bila zadovoljna z odgovorom italijanskega zunanjega ministrstva na prvo protestno spomenico zaradi potapljanja rdečih ladij na Sredozemskem morju, je sovjetski odpravnik poslov izročil včeraj drugi sovjetski protest. V tem protestu pravi sovjetska vlada, da je italijanski odgovor ni zadovoljil in da vztraja pri svojih obdolžitvah in zahteva od Italije zadoščenje.

Ob tej priliki piše »Krasnaja zvezda«, ki velja za glasilo sovjetskih vojaških krogov, da so si Sovjeti docela na jasnem o tem, da bo tudi odgovor na drugo spomenico nezadovoljiv. Toda boljševiška vlada bo »vztrajala pri svojih zahtevah in bo začela rabiti silo proti italijanskim pomorskim roparjem«, če italijanska vlada ne mara zadeve mirno urediti, priznati krivde ter dati odškodnine. Sovjetska vlada bo vztrajala pri svojem stališču in bo obtožila Italijo na sestanku sredozemskih držav, ki se bo začel jutri v Nyonu. Sovjetski krogi so pripravljeni na vse, pa naj se ta konferenca izreče kakorkoli. Sovjetska vojska je dovolj močna, da bo zagotovila varnost sovjetskim ladjam kjerkoli.

Pariz, 9. septembra. o. Vse pariško časopisje se bavi z drugim protestom sovjetske vlade v Rimu in ga označuje kot zelo neumestnega, češ da ta sovjetski korak uničuje vsako upanje, da bi se sredozemsko vprašanje moglo zadovoljivo rešiti. Razumljivo je, da Italija ne bo hotela iti na konferenco v Nyonu, če jo ena izmed povabljenih držav odkrito dolži in dela odgovorno za potapljanje ladij na Sredozemlju ter grozi celo z orožjem. Iz tega je razvidno, da bi Sovjeti radi za vsako ceno zanetili ob španski državljanski vojni spor na Sredozemlju, preprečili pomirjenje v Evropi, zlasti pa onemogočili sporazum med Italijo in Anglijo. Ta sovjetski korak je obsodil na neuspeh tudi sestanek sredozemskih držav v Nyonu.

Nemčija in Italija se ne udeležita sredozemskega sestanka

Rim, 9. sept. o. Italijanska vlada ne bo poslala svojih zastopnikov na sestanek sredozemskih

držav v Nyon. Razlog za to je v izjavah očitnih spomenicah, ki jih je v zadnjih dneh dala sovjetska Rusija Italiji. Italija je bila sicer v začetku pripravljena sodelovati, samo da ustreže Angliji, toda italijansko sodelovanje je bilo že od začetka Sovjetom nadvse neprijetno. Zato so storili vse, da bi ga onemogočili.

Berlin, 9. sept. o. Nemška vlada je natančno proučila angleško povabilo za sestanek v Nyonu ter prišla do zaključka, da spada vprašanje, s katerim naj bi se ta sestanek bavil, prav za prav v področje londonskega odbora za nevmešavanje. — Zato Nemčija ne smatra umestno, da bi se tega sestanka udeležila.

London, 9. sept. o. Angleška vlada je prejela na svoje povabilo glede sredozemskega sestanka doslej odgovore od vseh povabljenih držav, razen od Italije, Nemčije in Albanije. Vse povabljene države so na sestanek pristale, Nemčija in Italija pa bosta odgovorili danes, da se ga ne udeležita. Odgovor bo kakor že nekajkrat ob podobnih prilikah docela enak.

Mussolini govori o bodočnosti nacionalistične Španije

Rim, 9. sept. o. Predsednik vlade Mussolini je sprejel v Beneški palači odposlanstvo španskih falangistov. Ki tabore v taborišču fašistovske mladine v Ostiji. Odposlanstvo so vodili delavci Jimenez Caballero, ki je član burgoške vlade, dalje hči generala Queipa de Liana ter organizator falangistov Joanquim de Cortazar. Caballero je Mussoliniju izrazil pozdrave generala Franca in vse nacionalistične Španije. Na pozdrave je Mussolini odgovoril, da je prepričan, da gre Španija zaradi požrtvovalnega junaštva nacionalističnih sil boljši bodočnosti nasproti in da ji bo na tej poti pomagala fašistična Italija z vsemi svojimi silami in željami.

Francov brat - Hitlerjev gost

Nürnberg, 9. sept. o. Sem je prispel brat španskega nacionalističnega voditelja Ramon Franco, da se udeleži kongresa narodnosocialistične stranke. Nemško časopisje pozdravlja njegov prihod in poudarja, da bo brat španskega diktatorja ves čas svojega bivanja v Nemčiji Hitlerjev gost.

Valencijska vlada pleni zlato

Valencija, 9. sept. o. Da onemogoči beg zlata iz rdeče Španije, je valencijska vlada izdala odredbo, po kateri morajo vsi prebivalci oddati vse svoje zlato, nakit, dragulje in dragocenosti v varstvo Državni banki. Ta odredba je nalezela na splošen odpor, ker ne predstavlja drugega, kakor posredno zaplenbo zasebnega zlata. Dalje je vlada odredila državno zaplenbo vseh poslopij in imetja,

Spored sredozemske konference v Nyonu

Zeneva, 9. sept. AA. Včeraj je delavnost v Zenevi oživela, ko se je izvedelo, da se bo sredozemska konferenca sestala jutri, v petek, v Nyonu. V Zenevi vedo samo to, da se bo konferenca vršila mimo Zveze narodov. Nyon je samo 23 km proč od Zeneve. Menijo, da bosta na konferenco prišli Nemčija in Italija. Italijanski in nemški delegati bodo stanovali v Lausani. Ostali delegatje pa se bodo vozili na konferenco iz Zeneve. Konferenci bo predsedoval angleški zunanji minister Eden.

Prestavitve profesorjev

Belgrad, 9. septembra. AA. S sklepom prosvetnega ministra so po potrebi službe premešteni tile profesorji:

Kosovel Milica, profesor 2. dr. realne gimnazije v Ljubljani na žensko realno gimnazijo v Ljubljani, Branc Emilija s klasične gimnazije v Ljubljani, v službi na ženski realni gimnaziji v Ljubljani na 1. dr. realno gimnazijo v Ljubljani; Binter Bogdan, profesor na realni gimnaziji v Murski Soboti, v službi na 2. dr. realni gimnaziji v Ljubljani na realno gimnazijo v Kočevju; Antič Silva, na 1. dr. realni gimnaziji na 2. dr. realno gimnazijo; Legiša Vendelin s klasične gimnazije v Ljubljani na realno gimnazijo v Celju; Metekovič Svetka, s klasične gimnazije v Ljubljani na realno gimnazijo v Mariboru; Stražar Konrad, z realne gimnazije v Kočevju na realno gimnazijo v Mariboru; Potočnik Vladimir, z realne gimnazije v Kočevju, v službi na klasični gimnaziji v Ljubljani na realno gimnazijo v Mariboru; Mizarič Edvard, z realne gimnazije v Ptuj na realno gimnazijo v Podgorici; Avsenek Mirko, z 2. dr. realne gimnazije v Ljubljani na klasično gimnazijo v Mariboru; Pipan Nana z 2. dr. realne gimnazije v Ljubljani na realno gimnazijo v Novem mestu; Hudales Berta z 2. dr. realne gimnazije v Ljubljani, v službi na ženski realni gimnaziji v Ljubljani na realno gimnazijo v Kočevju; Mihelič Stanko, s 3. dr. realne gimnazije v Ljubljani na realno gimnazijo v Celju,

ki so ga zaplenili nasprotnikom rdeče vlade razni delavski odbori.

Finančno ministrstvo je objavilo ukaz o posebnem davku na previsoke dobičke v času vojne. Davek obremenjuje tako domačine, kakor tudi tujce, ki preveč zaslužijo na ozemlju rdeče Španije.

Vesti iz vojne na Daljnem vzhodu

Šangaj, 9. septembra. AA. (Stefani.) Po japonskih podatkih se v okolici Šangaja bori na kitajski strani 140.000 mož, rezerve imajo pa 350.000 mož. Japonska letala so obsula z bombami neki vlak, ravno ko je vozil na postajo Šunghijang na železniški progi Šangaj-Hangšu. Vlak je bil poln beguncev iz Šangaja. Ubitih in ranjenih je bilo okoli 400 Kitajcev. Pet vagonov je razdejanih, pa tudi poslopje železnice postaje samo je močno poškodovano.

Japonske čete so prešle v napad. Topovsko streljanje in streljanje iz streljiv je trajalo vso noč. Kitajske čete imajo Juenfu pri Paočuanu, kamor pritiskajo japonski oddelki z vso silo, še vedno trdno v svojih rokah. Japonci pa izjavljajo, da so s prvimi uspehi svojega napada zadovoljni.

Operacije japonske vojske pri Šangaju, na severnem Kitajskem in na drugih bojiščih se razvijajo v veliko borbo. Kitajci povsod odbijajo napade. Kaže, da nankinška vlada ne bo poslala v boj vseh svojih čet, ker mora z nekaterimi varovati svojo oblast v notranjosti države. Japonski gre za to, da

Pomorska bitka pred Alžirom

Alžir, 9. sept. AA. (Havas) Sliši se je slišalo hudo topovsko streljanje. Mislijo, da se je vnela pomorska bitka, trajajoča od 18. do 20., med nacionalistično križarko »Canariac« in sedmimi ladjami valencijske vlade. Iz alžirskega pristanišča je odplula francoska patrolna ladja »Ibhegniac« in dve torpedovki, da bosta mogli, če bo treba, priskočiti na pomoč ogroženim trgovskim ladjam nevtralnih držav, ki bi plule v teh vodah.

Nacionalistična vojna ladja »Balearac« se je včeraj spustila ob kantabrijski obali v boj s petimi vojnimi ladjami valencijske vlade. Valencijska križarka »Libertad« se je zadeta umaknila iz boja.

dokončno uredi vprašanja, zaradi katerih je izbruhnil sedanji spor.

Po Reuterjevem poročilu iz Hongkonga so britansko trgovsko ladjo Taishen včeraj zjutraj ob 3.45 zadržali blizu Macaa v trenutku, ko je plula iz britanskih teritorialnih voda. Ustavil jo je neki japonski torpedni rušilec; ustrelil je iz topa v znamenje, da se ima britanska ladja ustaviti. Ko se je ladja ustavila, je prišel nanjo oddelek japonskih mornarjev s častnikom na čelu in pregledal dokumente. Ko so ugotovili, za katero ladjo gre, so ji Japonci dovolili, da nadaljuje vožnjo.

Socialno akademijo za praktično izobrazbo socialnih delavcev bo ustanovila madžarska vlada v Budimpešti.

Angleško brodovje, ki se je mudilo nekaj dni v Carigradu, je odplulo v Crno morje na obisk v bolgarska in romunska pristanišča.

Močan potres je bil včeraj zjutraj v južni Bolgariji. Prizadel je precej hudo mesto Petrič ob bolgarsko-grški meji.

Koroška Bela

V nedeljo, 12. septembra se vrši ob 3 popoldne blagoslovitev nove Zadrzne hiše, ki je sad neumornega dela zaveznega članstva pod vodstvom g. župnika Zbontarja v naši Gospodarski zadrugi. Obenem se vrši tudi otvoritev Zadrzne gostilne, da nam v bodoče ne bo treba nositi denarja k nasprotnikom, da bodo ti delali proti nam. Po končani blagoslovitvi obredih se vrši v cerkveni dvorani srečolov Katoliškega prosvetnega društva. Vznemirjene živce bo pomirjevalo petje domačega pevskega zbora in nastop društvenega salonskega orkestra. Vsi prijatelji zadrzne misli in katoliškega kulturnega pokreta na Kor. Beli ste k prireditvi iskreno vabljeni.



Vesti 9. septembra

Egiptovski kralj Faruk se bo poročil 21. oktobra.

Odbor za surovine pri Zvezi narodov je na zadnji seji ugotovil, da so surovine na svetu enakomerno razdeljene in da bo edino pravična razdelitev prinesla svetu mir. Zato je treba sklicati sestanek vseh prizadetih držav.

Vojaške športne tekme Male zveze so se začele včeraj v Pragi. Kot prva točka te prireditve so bile konjske dirke.

Predsednik angleške vlade Neville Chamberlain se bo vrnil s počitnic okrog 19. septembra. Po njegovi vrnitvi pričakujejo važnih sklepov angleške vlade.

Predsednik francoske republike Lebrun je sprejel pred dvema dnevoma vse udeležence nemško-francoskega mladinskega taborjenja.

Do novih nemirov je prišlo na severnozahodni meji Indije, kjer so gorska plemena napadla nekaj mest ter jih izropala.

Brat japonskega cesarja, princ Čičibu je pred dvema dnevoma odpotoval iz Svice v Nemčijo, kjer se bo udeležil kongresa narodne socialistične stranke.

10.000 baskovskih otrok so boljševiški oblasti pred padcem Bilbaoa odvlekli v tujino, kjer otroci trpe po raznih koncentracijskih taboriščih. 1750 so jih poslali v Sovjetsko Rusijo na »solanjske«.

Velike demonstracije, združene s krvavimi nemiri so bile zadnji teden po vsem francoskem Maroku. Za nemire so odgovorni arabski agitatorji, člani francoske komunistične stranke.

Vsa ameriška vojska na Filipinih je v pripravljenosti in je treba pričakovati, da jo bodo z bojnimi ladjami vsak čas poslali na Kitajsko, da zavaruje ameriške državljane in ameriški denar.

Devet mednarodnih časopisnih kongresov je začel pred dvema dnevoma v Parizu. Udeležujejo se ga zastopniki vseh velikih svetovnih listov.

Izjemno stanje v Rumuniji so po sklepu zadnje ministrske seje podaljšali za šest mesecev.

Sovjetski komisar za zunanje zadeve Litvinov je bil te dni na krajšem obisku na Dunaju, odkoder je odpotoval v Svico.

»Praznik dela« so letos petdeseti praznovali kot narodni praznik v Združenih državah. Predsednik Roosevelt je za to priliko izdal spomenico, v kateri poudarja potrebo po miru med delavci in najemniki.

Glavni ravnatelj banke za mednarodna plačila v Bernu, Pierre Quenet, je včeraj utonil pri kopanju v jezeru Groleau blizu francoskega letovišča Saint Leonard.

Mussolini bo prišel v Nemčijo 25. septembra. V Münchnu ostane en dan, nakar bo odšel s Hitlerjem na vaje nemške vojske. Po vajah pojde v Berlin, kjer bodo številni politični razgovori in svečanosti. Uradno poročilo o teh razgovorih bo izšlo 28. septembra, 29. septembra pa se bo Mussolini vrnil v Italijo.

Revolucija v Paragvaju, ki so jo zanetli trije polkovniki, je uspešna in je sestavljena že nova vlada.

Nemške državne umetnostne in znanstvene nagrade, ki so jih lani osvojali kot nadomestilo na Nobelove nagrade, katerih nemški književniki in znanstveniki od zdaj ne bodo smeli več sprejemati, so letos podelili ideologu narodnega socializma Alfredu Rosenbergu, zdravnikoma dr. Bieru in dr. Sauerbruncku ter raziskovalcu dr. Filchnerju. Nagrade znašajo po 100.000 mark, to je 1.200.000 dinarjev.

Ob konferenci zunanjih ministrov severnoevropskih držav so vsi udeleženci govorili po radiu in v svojih govorih poudarjali misel, da vlada med severnimi državami popolna sloga in da nobena ne ograja druge, kljub temu, da nimajo vojska.

Zaradi negotovega stanja na Daljnem vzhodu so včeraj na newyorški borzi padli tečaj raznih papirjev tako močno, kakor še nikdar po vojni. Prizadete so predvsem delnice raznih industrijskih družb, ki so vložile veliko kapitala v kitajsko podjetja.

Če bo Japonska odpovedala prihodnje olimpijske gre, ki bi morale biti 1940 v Tokiu, bodo sklicali zastopnike vseh narodnih olimpijskih odborov, da določijo nov kraj za igre.

Predsednik nemške državne banke dr. Schacht misli menda odstopiti zaradi vsebolj kočljivega nemškega gospodarskega položaja.

Sovjetskega komisarja za lahko industrijo, Lubimova, ki so ga šele pred nekaj tedni imenovali, so te dni odstavili, češ, da ni izpolnil svoje službene naloge.

5000 m visoko meče lavo in pline ognjenik Bagana, na gosto naseljenem tihomorskem otoku Bugenbu. Izbruh ognjenika je uničil do zdaj na tisoče človeških bivališč.

Poslanik španske nacionalistične vlade, Teabesedo je pred dvema dnevoma dospel v Tirano. S tem je Albanija uvedla redne diplomatske zveze z nacionalistično Španijo.

Razprava o tajnih fondih belgijske državne banke se je začela v bruseljski poslanski zbornici, kjer so desničarski poslanci silovito napadali predsednika vlade van Zeelanda, češ da je dobival od banke neopravičeno velike zneske. Razburjenje ob tej razpravi je bilo toliko, da so morali vse dohode do zbornice stražiti oddelki policije v polni bojni opravi.

Pododbor za nevmešavanje, ki bi se moral sestati v Londonu jutri, bo imel sejo najbrž šele prihodnji teden.

Za 405.000 gledalcev bo imel prostora velik narodno-socialistični stadion v Nürnbergu, v katerem bodo velika strankarska zborovanja. Na vogalih stadiona bodo po 100 m visoki stolpi.

Tisk je sedma velesila sveta

O tem vas nazorno prepriča novinarska razstava

Ljubljana, 9. septembra.

Paviljoni novinarske razstave so se zmerom dan za dnem deležni nezmanjšane pozornosti obiskovalcev velesila. Zlasti na praznik je bilo po vseh prostorih novinarske razstave toliko obiskovalcev, da je nastala splošna gneča, v paviljonih pa je vladala neznosna vročina. Zmerom bolj prevladuje prepričanje, da bo jesenska velesila privedla do odlične uspeha tako po številu obiskovalcev, kakor tudi sicer. Novinarski stan pa je še posebej lahko zadovoljen, da je s to razstavo zopet neposredne stoli med široko javnost, ki je zdaj novinarsko delo časih spremljala s posebnimi občutki.

Brzjav v nekdanjih časih

Kako se je delo novinarjev poživilo in spremenilo, nam dovolj zgovorno izpričuje paviljon na desni ob vhodu na velesile, kjer je med drugimi videti tudi ponazoritev o sprejemanju brzjav pred 90 leti. Tedaj brzjav ni mogel biti še toliko poraben tudi za časopisna podjetja, danes pa si brez dobrih brzjav in telefonskih zvez pravega časopisja sploh misliti ne moremo. Tabela na velesili nam kaže, da je l. 1849 rabila brzjava iz Ljubljane do Trsta 1 dan, v Rim 4 dni, na Dunaj 1 dan, v Prago 2 dni, v Zagreb 1 dan, v Belgrad 2 dni, v Carigrad 8 dni, v Pariz 6 dni, v Monakovo 1 dan, v Budimpešto 2 dni. Zelo zgovorno nam pripoveduje o hitrosti prenašanja vesti grafikon, ki pove, da je rabila sleherna vest, predno je prišla n. pr. iz Njujorka v Ljubljano, ob času Kristofa Kolumba l. 1492 200 dni, ob času jadnice l. 1700 le 150 dni, ob nastanku parnika l. 1850 samo še 50 dni, danes pa dobimo vest v Ljubljano skoraj istočasno, ko se v Njujorku zgodi. Še bolj zanimiva je podoba, kako je ob smrti Napoleona prišla o tem vest v Ljubljano. Na otoku sv. Helene je Napoleon umrl 5. maja; odloč je poseben kurir z najhitrejšo fregato odnesel vest v London, kamor je prišel 4. julija po 60 dneh. Iz Londona je bila vest z optičnim brzjavom prenesena v Pariz, in sicer v enem dnevu. Iz Pariza je šla vest s poštnim vozom na Dunaj, kamor je prišla po 11 dneh, dne 16. julija. Še 4 dni je bilo treba, da je vest z Dunaja prišla v Ljubljano. Treba je bilo tedaj skupaj 76 dni ali dva meseca in pol, da smo v Ljubljani zvedeli za smrt Napoleona. Danes pa bi isto vest s sv. Helene dobili v Ljubljano v teku 1 ure.

Kdo vodi svetovno mnenje

Toda časih je bil časopis zgolj posredovalec manj ali bolj zanimivih vesti in novic. Danes pa je časopisje v resnici prava velesila, ker lahko v enem dnevu razbije ljudi in narode; ki javno mnenje ustvarja, ga usmerja v določeno smer, ž njim gospodari, kakor mu bolj kaže. Ne velja seveda to za naše skromne domače časopise, ki pač nikdar ne bodo mogli imeti med nami toliko vpliva, da bi mogli odločilno posegati v mednarodne dogodke. Toda velike svetovne tiskovne družbe, ki se pečajo zgolj s tem, da vesti po svetu zbirajo, jih urejajo, pa jih potem po svojem okusu širijo dalje v svet, pa že lahko rečejo o sebi, da se s svetovnim javnim mnenjem po mili volji igrajo. Od takih velikih svetovnih tiskovnih družb je odvisno, kam se nagnejo simpatije sveta ob kaki vojni. Kakor to vojno takoj s početka zaznamuje veliko časopisje po svetu, tako navadno o njej mislijo v širokem svetu.

Med največje svetovne tiskovne družbe na svetu spadajo brez dvoma Reuter v Londonu, Havas v Parizu, United Press v Njujorku. Ni pomembnega se ne more zgoditi v svetu, da bi te tiskovne družbe o dogodku ne poročale v svet v posebnem smislu. Imamo potem še dolgo vrsto drugih časopisnih družb, v novejšem času se zlasti eleherna država trudi, da v svojem območju izvede svojo lastno tiskovno družbo, ki potem skrbi za sprejemanje vesti iz tujine, pa obenem sama pošilja naše domače vesti v tuji svet.

Naša Avala v Belgradu

Po vojni smo imeli v Ljubljani posebni dopisni urad, ki ga je vodila bivša deželna vlada. Ta urad pa je kmalu prenehal, ker je deloval na prejemnem področju. Šele l. 1929 je bila v Belgradu za vso našo državo osnovana družba Avala, ki je na razstavi prikazala v številnih tabelah, diagramih in drugih prikazih vso pestro sliko svojega delovanja. Ob dolgi steni so nameščene zlasti slike delovnega osebja in prostorov v centrali v Belgradu, ter v podružnicah v Ljubljani, Zagrebu in Skoplju. Tu vidimo tudi, da Avala s svojimi poročili ne oskrbuje zgolj časopise, marveč tudi večje trgovske družbe in industrije. Celo v Kranju ima Avala tri naročnike, tudi v bližnjem Št. Vidu nad Ljubljano enega. Takim zasebnim naročnikom dostavlja Avala zgolj poročila o cenah na borzi.

Avala v Belgradu zaposluje danes v centrali in podružnicah 120 ljudi, dnevno oddaja domačemu tisku nad 10.000 besed, v tujino pa pošilja dnevno 600 besed. Avala je postala pravo središče časopisnega udejstvovanja za vse balkanske dežele.

Časih skozi rešeto in škarje...

Kakšnega pomena je za državo lastna časopisna družba, ki sprejema vesti za domače časopise, pač ni treba posebej dokazovati. Grafikon nam živo predločuje, kako so včasih k nam prihajale vesti zgolj čez Dunaj ali Budimpešto, nikoli ne naravnost iz prvih virov. Predno je novica prišla do naših časopisov, je bila že vsa prikrojena po tujih vplivih in vidikih. Zlasti velja to za vse politično pomembne novice. Tuje časopisne družbe so pridno metale vse prejele vesti skozi rešeto; dobro blago je potem bilo deležno še velikih škarj ali pa po večevalnega stekla. Nikdar nobena vest iz tujine ni mogla biti deležna popolnega zaupanja. In bralci so se potem dostikrat jezili, ko je časopis pisal danes tako, jutri pa še drugače. Na letošnji novinarski razstavi pa se je sleherni obiskovalec, ki se je podrobneje pozanimal za delovanje in ustroj časopisnega poročanja, lahko prepričal, kako zelo so odvisni vsi časopisi od poročanja svojih časopisnih družb.

...Zdaj od ušesa do ušesa!

Zdaj živimo v dobi radia, ki je tudi v življenje časopisja prinesel poseben način dela. »Slovenec« in »Slovenski dom« imata danes svojo službo urejeno tako, da lahko vsak dan sprejemata vesti naravnost z vseh koncev sveta. Posebna radio-telegrafista skrbita v hiši zato, da nobena važna vest ne gre mimo nas, kadar jo po radiu oddaja kdorkoli kjerkoli v tujini. Tako pride vsaka pomembnejša vest do naših urednikov prav za prav v resnici od ušesa na uho. Prikazati to podrobno delo sprejemanja vesti bi sploh bilo še posebej zanimivo. Nekaj slik o tem je sicer razstavljenih v posebnem paviljonu Jugoslovanske tiskarne, toda celotnega zanimanja dela ter nazornega prikaza o vseh stopnjah in oblikah sprejemanja vesti menda sploh ni mogoče prikazati.

Kakšne časopisne sile vladaio

Omenili smo že, da večino svetovnega javnega mnenja obvladuje angleški, ameriški in francoski tiskovni urad. Za nas je najvažnejši francoski Havas, ki je bil v Parizu osnovan pred 100 leti l. 1855. Iz Pariza daje Havas vsako uro poročila po radiu, družba ima pa tudi nad 4000 km lastnih telefonskih in brzjavnih prog za daljša poročila. V Franciji ima Havas 16 velikih podružnic, zunaj pa ima družba posebna zbirališča vesti v Londonu, Berlinu, Njujorku, Buenos Airesu ter Rio de Janeiru. Vseh poročevalcev, ki skrbijo za dnevno obveščanje svoje centrale v Parizu, ima družba v tujini nad 100, v sami Franciji pa okrog 1000. V centrali je zaposlenih 150 mehanikov in telefonistov, cela armada tipkarij in drugih ljudi, ki prejele vesti takoj predelajo in jih sporočajo.

Se pomembnejši je v Ameriki United Press, ki daje poročila 1250 časopisom v 20 jezikih v 42 različnih deželah. Poleg te sile ima Amerika še posebno družbo Associated, ki je bila osnovana l. 1848 v Njujorku. Ta družba ima 80.000 poročevalcev, 4000 telegrafistov, svojih lastnih ali najetih brzjavnih prog ima nič manj kakor 84.000 km.

DANIELLE DARRIEUX, poznan iz nepozabnih filmov »Mayerling« in »Taras Bulba«, v najnovejšem filmu velikega veselja in brige mladosti...

KLUB ZALJUBLJENIH DEKLET

Premiera v Elitnem kinu Matici dne 10. t. m.

Težka planinska nesreča na Komarči pri Bohinju

Begunje, 7. septembra.

Neka gospodična iz Koroske Bele se je vračala s svojim spremljevalcem iz Komne preko Komarče v Bohinju. V višini slapa Savice na poti Komarče je gospodični postalo slabo, najbrž jo je prišla omotica in je pred očmi spremljevalca padla 8 m globoko po skalah in grmovju. Dobil je težke poškodbe po vsem telesu. Zlomila si je eno oko, poškodovala glavo in eno oko. Baj je imela tudi notranje poškodbe. Mimoidični turisti, ki so se vračali s Triglavca, so takoj nudili prvo pomoč. Posebno poštvalna sta bila brata Mirko in Anton Vrbine iz Ljubljane, ki sta kljub veliki znučenosti odhitela takoj do restavracije pri Savici in v vojaško karavlo po pomoč. Odšli so iz karavle takoj trije vojaki. Na veliko žalost nista dobila nosil niti v restavraciji niti v karavli. Pozvala sta telefonično zdravnika iz Bistrice, ki je takoj prihitel z avtomobilom na mesto nesreče in nudil prvo zdravniško pomoč. Z avtomobilom je ponesrečenko prepeljal v Bohinju s turistovskim vlakom v II. razredu so jo odpeljali v bolnišnico v Ljubljani.

Veliko število turistov je bilo zaradi nesreče, ki se je pripetila, zelo potrthi. Posebno so kritizirali, ker niso dobili nosil ne v restavraciji Savici ne v hotelu Zlatorogu. Zopet jasen dokaz, da pri nas reševalna služba v planinah ni na visku. Če bo kdo trdil, da to ne drži, povem, da sem bil pri tej nesreči sam navzoč. Vračal sem se s Triglavca.

SPD naj poskrbi za vljudne oskrbnike v kočah

V nedeljo, dne 5. septembra, in dne 6. septembra, je odšlo v planine veliko število turistov. Rekordno število so dosegle kočice v Triglavskem pogorju. Posebno natrpna je bila kočica na Kredarici, kjer so se razvili zaradi nekorektnega postopanja oskrbnika silno neljubi dogodki. Prenočišča je oddajal oskrbnik proti pravilom Slov. plan. društva. Turisti, ki so prišli mnogo pozneje kot nekateri drugi, so dobili prenočišče, in sicer na ta način, da je eden odšel naprej in čisto navadno rezerviral toliko in toliko prenočišč. Posebno je protežiral brate Hrvatce, dočim je domačine Slovence, člane SPD, zastopaljal in z njimi zelo surovo postopal. Nekomu je zabrusil v obraz: »Kaj se toliko potegujete za prenočišče, saj se enega čaja niste popili in plačali!« — itd. Bratje Hrvatce so se skorajda že med seboj poklali in iskali pretepa. Neki gospod iz Zagreba je rekel: »Ali se naj potuče!« — in to samo zaradi prenočišča, ker ga mu je neki turist zavzel, ker ni bilo na žimnici nobenega znaka, da je oddano. Seveda, ko je domač kranski Janez vstal in ga vprašal, kaj želi, in če res želi, da se potuče!«, naj samo počaka. Gospod iz Zagreba jo je pobral do oskrbnika, ki se je zanj energično postavil in turistu kratko malo žimnico vzel in jo dal Hrvatcu.

Goriški slavček je dobil spomenik

Včeraj je Ljubljana k drugim spomenikom dobila vreden in v resnici že dolgo pričakovan spomenik, ki ga je društvo »Soča« odkrilo goriškemu pesniku Simonu Gregorčiču. Spomenik je po zamisli prof. Plečnika izdelal kipar Zdenko Kalin, postavili pa so spomenik blizu hirskega stebra ob bodoči vseučiliški knjižnici na Napoleonovem trgu. Slovensnemu odkritju so prisostvovali v imenu bana prosvetni šef dr. Lovro Sušnik, v imenu divizionarja polkovnik Mihajlovič, v imenu mestne občine podžupan dr. Ravnihar, mimo teh pa dolga vrsta predstavnikov najrazličnejših kulturnih društev, ki so potem vsi položili pod spomenik lepe vence v narodnih barvah.

Slovenost je uvedla železničarska godba »Sloga« z uverturo iz Smetanove opere »Libuše«, potem pa je govoril o delu in življenju pesnika Gregorčiča predsednik »Soče« dr. Puc. Povdaril je med drugim, da je pesnik Gregorčič izmed tistih redkih pesnikov, ki je znal ljudem peti tako, da so njegove pesmi se za njegovega življenja postale splošna narodna last. Tudi njegove »Poezije«, ki so izšle l. 1882, so doživle za tedanje razmere nezalisan literarni uspeh, saj je bila celotna izdaja že v nekaj tednih razprodana do zadnjega izvoda. Gregorčičevih pesmi so se z verno lotili naši skladatelji ter so danes te pesmi izmed najbolj znanih in priljubljenih med Slovenci.

Peveč so potem zapeli najbolj znano Gregorčičovo pesem »Nazaj v planinski raj«, ki je med množico dvignila vihar navdušenja. Mimo spomenika je bil nato izveden mimohod, potem pa so zastopniki društev položili pred spomenik vence. Vsa slovenost je bila končana s himno »Hej Slovenci«, ki jo je zapela vsa zbrana množica.

Italija ima svoj Stefani, ki s svojimi 30 podružnicami doma ter z 65 poročevalci v tujini skrbi za novice domačim časopisom. Dnevno daje italijanskim časopisom 400 poročil, v tujino pa jih pošlje 380 dnevno.

V Berlinu je izpred vojne nam najbolj znani Wolfow urad, danes DNB, ki zaposluje v 42 podružnicah 1450 nameščencev, dnevno pa oddaja 12.000 besed.

Poljska ima časopisno družbo Pał, Češkoslovaška CTK, Madžarska Korbiro, Turčija svojo Anatolsko agencijo, Bolgarija svoj dopisni urad, enako Grčija, Romunija ima časopisno družbo Rador, Rusija družbo Tas, ki ima edina monopol za vse vesti in za vse časopise v državi. Celo mala Švica ima v Bernu svoj posebni dopisni urad, ki skrbi za poročila vsem 54 švicarskim listom. V Španiji deluje v Madridu družba Fabra, ki dnevno izdaja 8 izdaj španskim časopisom.

Tako vidimo, da vsaka država skrbi zlasti zato, da je v sprejemanju ter pri oddaji vesti neodvisna. Zanimivo je na razstavi gledati tabele o razvoju naše službene agencije Avale, ki je leta 1929 ob ustanovitvi štela 61 ljudi, danes pa ima dvakrat toliko uslužbencev. Še bolj živo pa nam o delovanju Avale priča tabela o sprejetih besedah po brezžičnem načinu: leta 1933 je sprejela 1.048.200 besed, lani pa že 15.050.000 besed. Treba je seveda vedeti, da gre več ko polovica sprejetih besed v koš, ostala polovica pa se močno okrne, preden pride v časopis in do bralca.

Sahovski turnir na Semmeringu

Semmering, 8. sept. o. Včeraj je bilo odigrano prvo kolo turnirja, katerega se udeležuje osem velemejstrov ter ga vodi sam svetovni prvak dr. Euwe. Turnir ima še poseben značaj. Vsi udeleženci, razen morda Rusa Ragozina in Latvijca Petova, so kandidati za svetovno prvenstvo v bližnji ali daljnji bodočnosti. Po končanem rezultatu in uspehu, kakor ga bodo velemejstri dosegli, bo določen tudi vrstni red tistih, ki bodo smeli pozvati dr. Euweja na tekmo za svetovno prvenstvo z dr. Aljechinom, ki se udari z Euwejem še letos.

V prvem kolu sta bili dokončani le dve igri. V prvi je Amerikanec Reshewsky premagal po 35 potezah Latvijca Petova, Avstrijec Eliskases pa je po 38 potezah remiziral z Rusom Ragozinom. — Čehoslovak Flohr je dvakrat prekinil z Estoncem Paulom Keresom, Capablanca pa enako dvakrat z Amerikancem Fineom. Prva prekinjena partija se zdi, da bo ostala neodločena. Capablanca pa bo najbrž že v prvi igri poražen. Po prvem prekinjenju se je njegova pozicija še poslabšala ter kljub velikim naporom ni mogel izboljšati svojega položaja. Amerikanec stoji odločno boljše.

Stanje po prvem kolu: Reshewsky 1, Eliskases in Ragozin po ½, Flohr, Keres, Fine, Capablanca po 1 višje, Petrov 0.

Utopljenec v Drtiščici

Moravče, 6. septembra.

Ko so včeraj okrog poldneva Šimnovi z Gornje Dobrave sušili na travniku otavo, je zapazil domači sin France ob vodi zraven vrbe palico in klobuk, kamor ju je nedvomno nekdo odložil. Toda nikjer v bližini ni bilo videti kakega človeka. Fant je začel domnevati, da gre za nesrečo. In res je zagledal tam blizu ob kraju struge moško truplo, zamotano med bičevje, tako da se je komaj dalo zapaziti. Obveščeni moravski orožniki so odredili, da se utopljenec spravi na suho. Ljudje, ki so se pričeli zbirati na kraju samem, so spoznali v mrtvecu 80 letnega starca Franca Grabnarja, užitkarja iz Vošče pri Blagovici. Ugotovitev je bila tem lažja, ker ima pokojni v tem kraju sorodnike. Ni pa točno znano, kako se je zgodila nesreča. Starec je bil bržkone namenjen k svoji hčeri, ki ima posestvo v Vidregi pri Vačah. V dolini pod Dobravo je srečal v nedeljo proti večeru nekega fanta ter ga vprašal, ali je še daleč v Vidregu. Steza drži po dolini tik ob Drtiščici ter je mož, utrujen od dolge poti in obenem še kratkoviden, kaj lahko zablodi v mraku k potoku. Palica in klobuk, ki sta ostala na obrežju, pa spričujeta, da se je Grabnar hotel napiti vode; med pijem pa je omahnil v potok.

Na banovinsko kmetijsko šolo na Grmu

se sprejme še nekaj učencev v letno in v zimsko šolo. Letna šola traja eno leto, zimska pa dve zimi po 5 mesecev in se to zimo, ki pride, vrši I. tečaj, drugo zimo pa II. tečaj. Pouk se prične v začetku meseca novembra.

Vsi učenci stanujejo v zavodu (internatu), kjer imajo vso oskrbo. Sprejemajo se pridni, dovolj nadarjeni sinovi kmetijskih staršev, ki bodo po končanem šolanju ostali na kmetiji.

Lastnoročno pisane prošnje za letno ali pa zimsko šolo, kolikove z b a n o v i n s k i m k o l k o m za 10 din, je poslati ravnatelju banovinske kmetijske šole na Grmu pri Novem mestu takoj. V prošnji je brezpogojno navesti točen naslov in pošto. Prošnji je priložiti:

1. Krstni list;
2. odpustnico odn. zadnje šolske sprave;
3. sprave o navedeni pri njih prosilcih, ki ne pridejo v zavod neposredno iz kake druge šole;
4. izjavo staršev odn. varuha (banovinski kolek 4 din), s katero se zavežejo plačati stroške šolanja;
5. obvezno izjavo staršev ali varuha (banovinski kolek 4 din) za one, ki reflektirajo na banovinsko ali kako drugo štipendijo iz javnih sredstev, da bo njihov sin ali varovanec ostal pozneje na domači kmetiji, v nasprotnem slučaju pa, da povrnejo zavodu sprejeto podporo iz javnih sredstev.

Starost najmanj 16 let in z dobrim uspehom dovršena osnovna šola.

Pri vstopu v šolo napravijo učenci kratek sprejemni izpit iz slovenščine in računstva, katerega so oproščeni absolutno dvih ali več razredov meščan, s k e a l i k a k e n i ž e s r e d n e š o l e. H k r a t i s e p r e i š e n j i h o v o z d r a v e t v o s t a n j e p o z d r a v n i k u z a v o d a.

Celotna oskrbina znaša do nadaljnjega 300 din mesečno. Vendar pa dovoljuje kr. banška uprava potrebnim znanjem po njih premoženjskih in družinskih razmerah tako, da se giblje oskrbina med 25—300 din mesečno, kar se plačuje mesečno naprej. Prosilci za omenjeno znižanje morajo priložiti davčno ali občinsko potrdilo o velikosti posestva in višini letnih davkov z navedbo družinskih in gospodarskih razmer.

Pred pojasnitvijo umora Josipa Ostreža

Policija je zaradi suma aretirala Josipa Anžurja iz Zadobrove

Ljubljana, 9. septembra.

Zavratni napad v samotnem gozdu med Zalogom in D. M. v Polju, katerega žrtev je postal nesrečni železničar Josip Ostrež, je še zmerom predmet nezmanjšane zanimanja široke javnosti in seveda tudi policije. Ves čas od dneva, ko je bil napad izvršen in je žrtev odnesel s seboj bogat plen 51.000 din, je bil dan in noč na delu ves obsežni policijski in orožniški aparat. Organi teh oblasti so zbirali najmanjše niti, ki naj bi polagoma splele dovolj trdno vrv okrog zagonetnega zločina, ki je bil storjen sredi belega dneva v neposredni bližini človeških bivališč.

Od vsega začetka so vse sledi vodile v bližnjo Zadobrovo. Tja se je takoj napotil policijski pes, ko so ga privedli na kraj zločina ter je povzel sled za žrtev. Pes pa se je ustavil v Zadobrovi ob hiši, kjer je doma znani Jože Anžur, stari znanec policijskih in sodnih zaporov. Pri hiši je bila izvedena temeljita preiskava, ki pa je ostala brez uspeha. Domači so povedali, da Jožeta že dolgo ni doma, da je nedavno odšel nekam v Avstrijo.

Tako se je na videz pretrgala prva nit. Toda policijski organi ter neumorni orožniki niso mirovali. Čeprav se Jože Anžur dolgo ni pokazal domov in ga v Zadobrovi ljudje niso videli, je policija kmalu doglala, da Jože nikakor ni šel v Avstrijo, marveč se je le skril nekje v janskih hribih. Polagoma se je Anžur celo upal ponesti domov. Ti obiski so bili sicer celo dobro maskirani, niso pa mogli biti izvedeni tako, da zanje ne bi zvedele oblasti.

Medtem je policija z vso potrebno natančnostjo primerjala vse izjave, ki so jih podali glede zločina nekateri očitniki, ki so takoj po zločinu videli nekega človeka, kako je tekkel iz gozdiča pri Zalogu čez železniško progo proti Zadobrovi. Vsi opisi tega človeka so bili presenetljivo podobni med seboj, vsi so se končno izoblikovali v čudo-

vito podobo, ki je bila za las podobna Jožetu Anžurju. Vse te izjave in pa okolnosti, da so domači hoteli zavesti oblasti s tem, da so jim navtežili, kako je Jože odšel v Avstrijo; končno tudi to, da se je Jože Anžur sploh skrival ter le ponoči prihajal domov v Zadobrovo, vse to je dajalo zasledovalnim organom vse več suma, da je Anžurjem no bo vse v redu.

Zdaj so oblasti spretno nastavile Jožetu Anžurju past. Postavljene so bile straže, ki so dan in noč pazile, kdaj bo Anžur prišel s hribov v dolino. Tako je končno vztrajno čakanje pripomoglo, da je bil Jože Anžur popoldne pred praznikom prijet, aretiran ter odveden v Ljubljano na policijo. Aretacija tako spretnega zločinca, kakor je Jože Anžur, je seveda potekala zelo romantično. Anžurjevi so na travniku ob Savi sušili seno, pomagal jim je tudi Jože. Iz Ljubljane se je proti Zadobrovi po ovinkih napotila cela majhna armada policijskih organov. Na daleč so obkrožili travnik, kjer so obračali seno Anžurjevi. Šele tedaj, ko je bil obroč čisto sklenjen, je presenečeni Anžur opazil, da je vjet. Sprva je sicer hotel pobegniti ter skočiti v Savo, toda tudi ob Savi se je iz gošče pred njim pojavil policijski organ z revolverjem v roki. Zdaj seveda Anžurju ni ostalo drugega, kakor da se je mirno vdal.

Toda na policiji Anžur doslej ni še ničesar priznal. Tudi najbrž nikoli ne bo priznal, če ne bo proti njemu zbranih dovolj trdnih in zanesljivih dokazov, ki bi ga obremenjevali. To je star način prevejanega grešnika Anžurja, ki se sam od sebe nikoli nikomur ni vdal brez potrebe. Zato bomo morali še nekaj časa počakati, da se zberejo tudi druge niti okrog zloškega zločina. Vsekakor pa je verjetno, da se bo oblastem posrečilo dognati, kdo je bil prav za prav človek, ki je bežal čez polje takoj po zločinu. Če je bil Jože Anžur tisti, potem bo tudi zagonetka zločina pri Zalogu rešena.

Kulturni koledar

Ambrožič Mihael

6. sept. 1846 se je rodil v Mojstrani čebelar Ambrožič Mihael. Že kot otrok je pridno s svojim očelom čebelaril. Pozneje si je pridobil zlasti za slovensko čebelarstvo trgovino velikih zaslug. Z izvozom je začel takoj po otvoritvi gorenjske železnice. Čebele je prodajal po vsej Evropi in celo v Ameriko in Avstralijo. Slikal je tudi končnice in izpopolnjeval čebelarstvo orodje. Udeležil se je vseh svetovnih razstav in dobil 147 različnih odlikovanj za priznanje svojega dela.

Obreza Adolf

7. septembra 1834 se je rodil v Gorici politik Obreza Adolf. Po petih dovršenih razredih gimnazije se je preselil v Cerknico, kjer je podedoval hišo in posestvo. Tu je bil najprej župan, potem pa še poslanec, najprej deželne, kasneje pa tudi državne zbornice. O svojem delovanju v državnem zboru je izdal pet poročil: Svojem volilecu o svojem delovanju v zborovanju drž. zbornice na Dunaji (Lj. 1880, 81, 82, 83, 84), v katerih hvali Taafejevo vlado, Hohenzollerna in Winklerja.

Perne Ivan

8. septembra 1889 se je rodil na Povlju nad Kranjem pravnik in diplomat. Gimnazijo je končal v Kranju, pravo je študiral na Dunaju in v Pragi. V svetovni vojni je bil ujet na galisijski fronti. Po vrnitvi iz ujetništva je napravil 1918 izpit za diplomatsko-konzularno službo. L. 1919 je postal tajnik pri zun. ministru. V letih 1922—29 pa poslanik tajnik v Berlinu. Pozneje je bil imenovan za šefa oddelka za Zvezo narodov v Zvezi, kjer je dobil zaupno nalogo stalnega strokovnega in tehničnega svetovaleca jugoslovanske delegacije pri razorožitveni konferenci v Ženevi. Umr. l. 1933 v Ženevi za srčno kapjo.

Ljubljana danes

Koledar

Danes, četrtek, 9. septembra: Peter Klaver. Petek, 10. septembra: Nikolaj.

Nočno službo imajo lekarne: dr. Piccoli. Tyrševa cesta 6; mr. Hočevar, Celovška cesta 62, in mr. Garts, Moste; Zaloška cesta.

TEL. 27-30 **SLOGA**
Kriminalni film

HARRY PIEL in njegov najboljši prijatelj
(Vojak kot sotrudnik policije)

TEL. 21-24 **MATICA**
Danes poslednjič!

GUSTAV FRÖHLICH in LIDA BAAROVA
v dramskem večdelnem polnem dramskih zapletih

Ure izkušnje
Sodelujejo: Harold Paulsen, Theodor Loos in drugi.

TEL. 22-21 **UNION**
CHARLES BOYER kot žrtev ljubezni v filmu

Kockar
Predstave ob 16, 19, in 21 uri

Ljubljansko gledališče
OPERA

Začetek ob 20. uri
9. sept., četrtek: »La Bohème«. Izven. Znižane cene od 30 din navzdol.

»La Bohème« s dvema novima članicama Ksenijo Vidalič in Aldo Noličev se bo pela drevi. Na to predstavlo posebno opozarjamo, ker bo imelo občinstvo tu priliko, da se prepriča o umetniški sili teh dveh mladih, izredno priklupnih in nadarjenih pevki. Ti novi pridobitvi sta nam najboljši porok, da nam bo nudila bodoča sezona predstave visoke vrednosti. Obe članici razpolagata z nadvisse zgodnjim pevskim materialom in dokazujeta, da v svojih paritvah v »Bohème«, da bosta kos nalogam, ki jih čakata ter da bosta v polni meri izpolnili pričakovanje publike in vseh glasbenih krogov.

SK Ljubljana — finančni in delavni odsek — seja danes zvečer ob 20 v prostorih restavracije »Lovina«, Gradišče 13. Radi važnosti se prosi polnoštevilne udeležbe! — Tajnik.

Maturante goriške realke leta 1910 vabiva na prijateljski sestanek v soboto 11. septembra t. l. ob 20 pri Slamiču na Gosposvetski cesti. Tovariši ostalih goriških srednjih šol onih let prijazno vabljeno! Ing. Stanko Roglič, Verij Svajgar.

Ravnateljstvo drž. konservatorija v Ljubljani obvešča novostvopisne gojence, da se vrše sprejemni izpiti po sledečem vrstnem redu: V petek, dne 10. septembra ob 9 pismeni izpit iz harmonije I. let. (za gojence pedagoškega oddelka), ob 10 dop. izpit iz solopetja, ob pol 6 izpit iz violine. — V soboto 11. septembra ob 10 ustneni izpit iz teorije in intencije I. let. ter harmonije I. let. — Vsi v postev prihajajoči gojenci se naprošajo, da se točno javijo izpitni komisiji. Ravnateljstvo.

Opozorilo železniškim upokojencem

Direkcija državnih železnic v Ljubljani obvešča vse nove in stare vpokojence, provizioniste, miloščinarje in rentnike, katerim nakazuje prejemke, da javijo vse spremembe radi pravičnega nakazovanja draginskih dokladov takoj po izvršeni spremembi direktorja, odd. I., pokojniški odsek. V prijavi o spremembi naslova je navedbi dan preselilce, kraj novega stanovanja, z navedbo hišne številke, pošte, občine in areza, nadalje pa tudi naslov prejšnjega stanovanja. Potrdilo o obisku šole, ki ga je treba predložiti takoj po vpisu otroka v šolo, mora vsebovati: navedbo razreda, odd. I., semestra in šolskega leta, ki ga obiskuje otrok, nadalje mora na tem potrdilu potrditi vodstvo šole, da ne uživa otrok štipendije ali podpore preko 150 din mesečno, niti brezplačnega vzdrževanja v kakem zavodu.

Izplačevanje rodbinskih dokladov za otroke, za katere direktorja ne prejme pravočasno potrdil o obisku šole bo ustavljeno.

Prijave o vseh spremembah (rojstvo, smrt, poroka, ločitev, zaposlitev otroka, privatni zaslužek, imetje, vera itd.) je treba predložiti v dvojniki, vse listine in potrdila pa v izvirniku in v enem prepisu.

Vsi vpokojenci itd., ki niso rimskokatoliške veroizpovedi, naj to prijavijo z navedbo veroizpovedi, kateri pripadajo.

Za boljše bodočnost Sl. Konjic in okolice

Slov. Konjice, 1. septembra.

Večkrat smo že v naših poročilih omenjali dejstva, ki jih bo treba upoštevati pri delu za napredek našega kraja, ako hočemo, da se bo ta in z njim vse življenje razvijalo tako, da nam bo vsem v prid. V današnjem dopisu se hočemo dotakniti nekaj zelo važnih vprašanj, ki jih bo vsakodnevno treba pri tem upoštevati. Nam vsem je za to, da se gospodarsko in kulturno čimprej čimbolj dvignemo ter jo uberemo po potih, ki nam bodo jamčila vsestranski napredek.

Več vzrokov je, stvarnih in nestvarnih za dejstvo, da naš kraj in z njim vred vsa Dravinjska dolina (Zgornja) ni na višini. Veliko je namreč kriva pogoška, ker so Slov. Konjice enako kakor Slov. Bistrica svoj čas zamudile zelo ugodno priliko. Mesto da bi se bila južna železnica zgradila tod skozi, se je pa skozi spodnje Slovenjebistriško-konjiško grčevje mimo Boča in dalje. To je bil vzrok, da so se pričeli razvijati do tedaj neznatni kraji, ki niso imeli še prav nobene važnosti in v obtem gospodarskem življenju ter tudi političnem niso igrali nobene vloge. Mislimo kraje ob južni železnici nasproti Slov. Bistrici in Slov. Konjicam. Ta kraja pa sta imela že tedaj pomen in prikladno velikost. Zaradi te velike napake sta zelo počasno napredovala in se s težavo priborila do zvez z lokalnima železnicama, ki sta bili pozneje zgrajeni. Z Jugoslavijo pa je nastala tudi za ta dva podpolhorska kraja nova doba. Na žalost pa pridemo do prepričanja, da se je Slov. Bistrica mnogo bolj dvignila, ker je z normalno — lokalno železnico nadomestila nekdanjo napako, dočim činitelj, kateri so speljali k nam in pozneje v Zreče ozkotirno, niso uvidevali posledic, ki znajo pozneje nastati. Ozkotirna železnica namreč ne more igrati pri dvigu naših krajev one vloge, kot bi jo širokotirna ter se danes vprašuje vsak, čemu ni Dravinjska dolina dobila teke. Tedanji tržani niso vedeli, da se bodo pozneje enkrat pričeli porajati glasovi, želez normalnotirno železnico, ki bo pri napredku in razvoju kraja veliko pomenila in bo kos razvijajoči se industriji. S tem bi bila tudi pri nas južna železnica nadomeščena. Saj sploh niso ozkotirne železnice v tujsko-prometni Sloveniji več na mestu, ker jih v alpskih državah sploh nikjer več ne srečujemo. Ako hočemo Slov. Konjice dvigniti do časti mesta, bo treba o tem sčasoma pričeti resno misliti na normalnotirko, ki bo vsej naši dolini odprla vrata v novo dobo. Saj bi s poenostavljenjem prometa bila podana možnost razširitve industrije, ki bo po elektrifikaciji imela pri nas veliko možnost.

Cepprav ima pri nas industrija veliko možnost za razvoj, se do sedaj ne udeležuje v toliki meri, kot bi se lahko. Saj vse, ki jih imamo, odlično uspevajo. Tako usnarska, jekleno orodja (Stajerska v Zrečah) in lesna. Prej omenjeni industriji se čedalje bolj širita, v čemer je velik del lepe delavske bodočnosti. Prav to nam daje povod za odkrito besedo na naslov tistih, katerim za pove-

Včerašnji nogomet

Včeraj popoldne je SK Ljubljana zadnjič pregledala svoje vrste. V nedeljo jo čaka prva prvenstvena borba na domačih tleh. Sarajevska Slavija bo prišla ogroziti domačemu moštvo potrebne točke. Sarajevčane poznamo kot izredno žilavo in tudi tehnično kaj dobro podkovano moštvo. Vodstvo našega kluba je izrabilo prosti termin ter povabilo moštvo Svobode in Reke. Prvo je nastopilo proti ljubljanski mlajši garnituri, drugo pa je igralo z ligasi. V prvi tekmi je Ljubljana II. porazila po enakopravni igri Svobodo s 4:3, v drugi pa je liga premagala Reko s 7:3, potem ko je že vodila s 6:1. Na koncu se ligasi močno popustili — zlasti halflinija. Reka je drugi polčas pokazala prav lep in koristen nogomet. Če bo v prvenstvu stalno tako igrala kot je danes na trening-tekmi, bo brez dvoma zasedla lepo mesto.

Nedeljska tekma nas skrbi. Skrbi nas desni branilec in levi half. Z napadom je bil včeraj vsak lahko zadovoljen. Z žitnikom starejšim na levi zvezi in s Tičarjem na krilu je mnogo pridobil v udarnosti in v odločnosti pred golom. Na desnega branilca bo treba vsakekor postaviti Juga ali še boljše, Šiško. Na mestu levega halfa bi morda — od mož, ki so na razpolago — še najbolj ustrezal Vinko Žitnik. Ostalo se nam zdi v redu. Postava bi bila potem takale:

Poglačnik, Šiška (Jug), Bertonec L., Slapar, Pupo, Žitnik Vinko (Obersnel), Janežič, Lah, Pepček, Žitnik II., Tičar.

To moštvo naj potem igra nedeljo za nedeljo — brez sprememb! Prestavljanja je bilo zdaj res že zadosti! Saj se enajstotica ob večnem prestavljanju sploh ne more uigrati! Tudi če kdo manj zadovolji, naj ostane! Glavno je, da se moštvo uigra!

V nedeljo SK Ljubljana — Slavija (Sarajevo)

Ljubljana, 8. septembra.

V nedeljo nas zopet obišče Slavija iz Sarajeva. Kvaliteto nedeljskega gosta nam najbolj jasno dokazujejo njegovi rezultati z lanskega ligskega tekovanja, ko nas je moštvo Slavije presenetilo nepričakovano in odvzelo točke klubom, katere se je smatralo kot visoke favorite. A kako je s Slavijo letos? Belgrajski Jugoslaviji se je jedva posrečilo z veliko težavo spraviti obe točki doma. A če naslednjo nedeljo so morali zmagovati z morajo položiti orožje pred renomiranimi nasprotniki Sarajlijani ter jim prepustiti obe dragoceni točki, čeprav je Hajduk pred tednom dni slavil zmago nad BSK, bivšim državnim prvakom, z rezultatom 3:1! V letošnjem prvenstvu je — kakor je razvidno, treba računati s Slavijo kot moštvo, ki bo zopet presenečalo športno publiko. Kaj pa naši? Tekma, ki se bo v nedeljo odigrala v Ljubljani, je gotovo važna in bo služila za merilo moči prizadetih ligskega moštva. Do sedaj, kakor vemo, s Concordio in Haškom nismo imeli sreče. Sicer je resnica, da nikdo z gotovostjo ni pričakoval proti omenjenima kluboma zmage od Ljubljancem, vendar pa smo vseeno gojili liho upanje, da bo Ljubljana — čeprav težko — morda pa le zmaga. Računati je bilo treba z dejstvom, da so Ljubljanci igrali pred številno, temperamentno zagrebško publiko. Sedaj, ko stojimo pred tekmo s Slavijo (Sarajevo), z gotovostjo pričakujemo, da bodo Ljubljanci zmagali, če bodo naši fantje le zaigrali s požrtvovalnostjo in srečo, da dosežejo čim častnejši rezultat za barve bele Ljubljane.

Dolžnost vseh prijateljev in ljubiteljev nogometa je, da s svojim obiskom podprejo in navdušijo to stremiljenje s tistim temperamentom, kakor ga vložijo v slične prireditve zagrebške, splitske, sarajevske ali belgrajske publike za svoja moštva!

Naročajte in širite Slovenski dom!

čanje industrializacije ni. Saj s tem preprečujejo ljudsko blaginjo. Nekateri interesi so namreč lani (in prej) iskali prostora za ustanovitev tekstilnega obrata ter so se za noko določeno mesto zelo zanimali. Kakor izvedo, ni bilo daleč do uresničenja. Iz kakšnega vzroka se je to vse razblinilo v nič, danes ne bomo pojasnjevali. Ljudstvo je po tekstilni tovarni kar koprnelo ter mrzlično čakalo na sleherni vest. Slov. Konjicam zaenkrat še ni bilo dano, da bi se s tem dvignilo. Silno grešijo nad revnim in zaslužka potrebnim ljudstvom ter lepo bodočnostjo kraja in ljudi tisti, ki takšne reči preprečujejo! Mi bi iskreno želeli, da se pri nas ustanovi takšno podjetje, ki bi se na levo in desno ne oziralo in ki bi mu med drugim resnično bilo za zboljšanje ljudskega položaja.

Kako je trg diktral okolici in kako škodljivo je pri tem ravnanje, nam priča odklonitev tovarne jeklenega orodja, ki se sedaj lepo razvija v Zrečah ter zaposluje okrog 150 delavcev. Ni bilo pri nas na razpolago zemljišča? Nekateri gospodje so to prepričali! S tem je šla po vodi velika pridobitev. Če bi se bilo do sedaj ravnavalo pošteno, bi bil naš kraj že veleindustrijski, kjer bi delalo povprečno 700 delavcev. Slov. Konjice bi bile popolnoma drugačne na zunaj in znotraj, obenem pa bi zavzele vidno mesto na polju delavnosti. Ob tedanjih časih je vladala pešica nemškutarskih ljudi ter ima pri teh polonijah sedaj ona precej, če že ne vse delnice. V bodoče se to ne bo smelo dogajati ter bo okolica morala v celotno delo imeti vpogled ter sodočeti, za kar so že storjeni potrebni koraki. Okolica plačuje trgu kruh in ji ga ta deli nazaj.

Kakor smo že poročali, obstoja silna želja okoličanov po ustanovitvi meščanske šole. Temu se tržani upirajo, ker lahko pošiljajo svojo mladino v Maribor ali Celje, česar pa kmet ne more. Tako najbrž ne bo šlo več dalje. Vsi skupaj pojdemo na delo, da bodo Slov. Konjice in daljnja okolica poleg gospodarskega tudi kulturno središče vsega okraja v še večji meri. Naša bodočnost nam to narekuje!

Celjske novice

Romarska slavnost na Gori Oljki. Vsem prijateljem cerkve Gore Oljke sporočamo, da bo letošnje leto shod dne 19. septembra in sicer z zelo pestrim sporedom. Pobožnost se bo začela že prej s soboto. Spovedovanje, pridiga, cerkveno ljudsko petje. Spovedovalo se bo vsa noč. V nedeljo bo več sv. maši. Ta dan bomo tudi občudovali nova okna, ki jih je izdelala »Naša Sloga« v Ljubljani kot poseben vzor cerkvene umetnosti. Vsi prijatelji, znanci in ljubitelji, pridite, da se okrepite duhovno in telesno in se navdijete čistega gorskega zraka in moči svetega Kriza!

Drugi dan Balkanskih iger

Včeraj popoldne so se nadaljevale VIII. balkanske igre. Tekmovanja so se vršila v velikem stadionu »Onef« pred 15.000 ljudmi. Slovenci beležimo zopet velik in lep uspeh: nov Goriški balkanski in državni rekord v teku na 1500 m. Njegov čas je 4:02.1. Tudi junior Koltnik se je plasiral s časom 4:09 kot tretji. To je pa tudi vse, kar smo včeraj dosegli. V drugih disciplinah so naši atleti odpovedali, dejno jih je pa spremljala smola, tako da po drugem dnevu Jugoslavija nima več mnogo upanja, da bi dosegla prvo mesto. Stanje točk po včerajšnjem dnevu je naslednje: Grčija 71 točk, Rumunija 61, Jugoslavija 51, Turčija 15, Bolgarija 2 točki.

Posamezni tehnični rezultati so bili naslednji: Tek na 200m: 1) Jordale (R) 21,9, 2) Sakelariu (G) 22,3, 3) Pilaovinis (G) 22,4, 4) List (R) 22,6, 5) Bauer (J) 22,8.

Met diska: 1) Silas (G) 46,46 m, 2) Havalec (R) 45 m, 3) Florov (G) 44,39 m, 4) dr. Manojlovič (J) 41,28 m, 5) Vajsi (T) 40,27 m.

Met kladiva: Dimitropoulos (G) 48,96, 2) Goič (J) 46,61, 3) Stepišnik (J) 46,26.

Skok v višino: 1) Pantasias (G) 187 cm, 2) Pulios (T) 184 cm, 4) Marek (J) 181 cm.

Tek na 1000 m: 1) Cristea (R) 32:43. Bručan je bil šele četrti.

Balkanska štafeta: 1) Rumunija 3:24,2, 2) Grčija 3:26, 3) Turčija 3:26,1, 4) Jugoslavija 3:28. Jugoslavlani so v tej točki popolnoma odpovedali. Tek na 400 m preko zapreke: 1) Mantikas (G) 58,9.

Sprejem v gospodinjstvo šolo v Marjanišču

S 1. novembrom 1937 se začne šestintridesetletna kmet. gospodinjstvo šole, ki bo trajal 10 mesecev. Gojenke stanujejo v zavodu, ki je pod vodstvom šolskih sester.

Pouk je teoretičen in praktičen. Teoretični obsega verouk, vzgojstvo, računstvo, slovenščino, kemijo, knjigovodstvo, živiloznanstvo, gospodinjstvo, zdravstvo, vrtnarstvo, sadjarstvo, mlekarstvo, živinorejo in poljedelstvo.

Praktično se gojenke vežbajo v kuhanju in konzerviranju, ročnem in strojnem šivanju, v krojenju risanju, pranju in likanju, mlekarstvu in sirsarstvu, v vrtnarstvu itd.

Učenke, ki se žele izvežbati za samostojno vodstvo gospodinjstvih obratov, morejo ostati na zavodu dve leti, da spopolnijo in poglobijo svoje teoretsko in praktično znanje.

Popolna oskrbnina znaša mesečno 450 din. Za manj imovite je na razpolago par znižanih mest. Sprejeta gojenka naj vzame seboj obleko, perilo in obutev, potrebno za delavnico in praznik. Nadalje: dva para rjuh, 4 prevleke za blazino, 4 brisače in 4 serviete. Perilo je lahko iz domačega platna.

Dekleta, ki hočejo vstopiti, morajo: 1. dovršiti 16. leto, 2. predložiti zadnje spričevalo, 3. navesti stan in poklic staršev, 4. predložiti obvezno pismo: a) staršev ali varuha, da zanj plačajo vse stroške šolanja, b) učenke, da se bo ravnala po hišnem redu.

S temi podatki in prilogi opremljene, lastnorodno pisane prošnje (nekolkovane) za sprejem naj se pošljejo na vodstvo gospodinjstvo šole v Marjanišču v Ljubljani vsaj do 20. septembra t. l.

Izvoz konoplje iz naše države je skoro prenehal. Letošnja letina bo zelo obilna, zraven tega pa je ostalo od lanske letine še 800 vagonov konoplje v skladiščih. Če se bodo napovedi izpolnile, bomo letos imeli pridelka okrog 8500 vagonov, torej skupaj okrog 4000 vagonov za izvoz. Najboljši kupec naše konoplje je Nemčija. Zato pa zahtevajo izvozniki, da se doseže v pogajanjih z Nemčijo prost izvoz konoplje ter se odpravi kontingentiranje.

Od tu in tam

Poslanski klub JRZ ima v Belgradu že tri dni svoje sestanke, na katerih poročajo številni poslanci o razmerah v svojih okrajih. Sestanek ima tudi namen, da se poslanci spoznajo s potrebami okrajev, v katerih so bili izvoljeni njihovi tovariši in obratno. Včeraj je govorilo okrog 30 govornikov.

Zadušnicam ob preteku šestih mesecev po smrti Milana Pribičevića v Belgradu so prisostvovali skoro vsi šefi in generali belgrajskega dela združene opozicije, med njimi Ljuba Davidović in Joca Jovanović.

Jugoslovanski blok ustanavljajo tri fašistične skupine, ki jih vodijo Peter Zivković, Dimitrije Ljotić in Janko Baričević. Pred dnevi so se namreč sestali v Zemunu Dimitrije Ljotić, Jovo Banjanin in Janko Baričević in se pogovarjali o spojitvi vseh treh jugofašističnih skupin. Če se bo edinstvo doseglo, bodo k novi skupini pristopili tudi člani nemško-nacionalne skupine, ki jih vodi pančevski advokat dr. Avender. Ti so vsi vključeni v Ljotičevem »Zboru« in bodo kajpak z njim vred prešli v novo fašistično skupino.

Vola je povozil v Draganiću pri Karlovcu potniški avtobus iz St. Poltne, ki je vozil iz Crikvenice v Zagreb. Kmetje so skozi Draganić gnali vole, ko je privozil za njimi avtobus. Živina se je zbegala in nazadnje je avtomobil enega vola strl. Kmetje so takoj poklicali vaškega zaupnika »Gospodarske sloge«, da je ocenil škodo, in sicer na 1750 dinarjev. Ker so se potniki branili plačati odškodnino, so se kmetje zbrali okrog avtomobila in ga niso pustili dalje. Poklicali so še nekoga karlovskega advokata, ki je razodil, da morajo potniki plačati odškodnino. Šele potem, ko je imel kmet v rokah tistih 1750 dinarjev, so smeli potniki z avtobusom dalje. Takele zgodbe se avtomobilistom na Hrvaškem dogode pre pogostokrat. Če povoziš kokoš, moraš celo škodo povrniti, mrtve kokoši mu pa tudi ne dajo. Sicer... se takoj zasvetijo kose in pokažejo polena...

O slabi letini hmelja in slabem sadežu tožijo Vojvodinci okrog Bačke Petrove, kjer je od nekdanj čvetelo hmeljarstvo. Vojvodinci obirajo hmelj dobrih štirinajst dni kasneje, kakor pa Savinčani, zraven je pa njihov hmelj po kakovosti mnogo slabši, kakor savinjski. Letos je bilo mnogo sadeža, vendar pa so ga v zadnjih dneh uničile razne bolezni, najbolj pa peronospora. Rožice so postale rjave in tako neuporabljive. Zadnje deževje je naredilo obilo škode, le nekateri hmeljariji so bili takoli oprezní, da so vztrajno škropili hmelj. Le tako so si rešili sad. Vendar pa pravijo, da je bilo takih zelo malo.

V Sarajevu bo v drugi polovici septembra transportna konferenca, katere se bo udeležilo okrog 40 zastopnikov Italije, Madžarske, Avstrije, Českoslovaške in Jugoslavije. Udeleženci konferen-ce bodo šli tudi večkrat na izlet v bližnjo in daljno okolico Sarajeva.

Hudo se je poslabšala bolezen bivšemu verskem poglavarju muslimanov v naši državi reisludlemi Čauševiću. Čaušević je bil pod JNS režimom na spreten način odstranjen s svojega mesta, pod sedanjim pa spet postavljen nazaj. Po kratki službeni dobi je bil zaradi starosti upokojen.

Uro budilko, ki kaže istočasno pravi dnevni čas v vseh delih sveta, je izumil upokojeni železničar Aleksander Bašić iz Osjeka. Čeprav se nikoli ni učil urarske obrti, je sestavil uro, ki ima na prednji strani ploščo s številkami in dva kazalca. En kazalec sloji nepremično, pritrjen je pa na robu plošče, drugi kazalec je pa pritrjen v sredini. Številke so napisane v nasprotnem redu, kakor pri običajnih urah. Plošča s številkami se obrača obenem s kazalcem, naker se na robu plošče bere točna ura, kolikor je takrat v Parizu, Londonu, Tokiu itd. Bašić je svoj izum poslal v Belgrad uradu za patente.

Po Dalmaciji že delata dve filmski družbi. Dunajska skupina, ki izdeluje film »Ljubljeneč mornarje«, se že nahaja v Dubrovniku. Skupina berlinske UFE pa slika na Korčuli. Ivo Tjardović, ki je skompiriral glasbo za dva filma, ki so ju Nemci posneli v Dalmaciji že spomladi, se nahaja v Berlinu in dirigira velikemu orkestru UFE. Pravijo, da se mu je filmska spremljava izvrstno posrečila in ima Tjardović velike izgleda, do dobi pri Ufi stalno namestitev.

Pol milijarde kilogramov medu bo letos pridelala Hercegovina. Panjev imajo hercegovski čebelarji okrog 23.000. Vremenske prilike so bile letos za čebelarstvo zelo ugodne. Čebelarji prodajajo tamkaj med po 10 do 11 dinarjev kilogram.

Včerašnje belgrajsko »Vreme« priobčuje pod naslovom »Dr. Voja Janjić bo prišel pred sodišče« tole poročilo: Ker je 5. t. m. narodni poslanec dr. Voja Janjić imel ob glavnem vohodu tukajšnje stolne cerkve govor, v katerem je med drugim dejal, da je vlada zastupila blagopokojnega patriarha Var-nava, dalje, da naj se poslanske volitve v naši državi izvedejo pod nadzorstvom kake druge države, in se nekatere druge stvari, ki pomenijo zločin proti državi, je predsedstvo tukajšnjega redarstva takoj uvedlo postopek, da se proti Janjiću uporabijo zakonske določbe. Pred belgrajskim redarstvom je pa g. Janjić, kakor navajajo, zanikal te trditve iz svojega govora v Kragujevcu. Po poročilu, ki smo ga prejeli, se pa predložitvijo mestnega redarstva v Kragujevcu ne more zadovoljiti z enostavnim zanikanjem Voje Janjića, ker je govoril pred več sto meščani, ki so prav dobro slišali, kaj je g. Janjić govoril. Zato bo vso stvar izročilo državnemu sodišču v nadaljno ravnanje.

Razstavu planinske fotografije je v nedeljo v Novem Sadu odprl trgovinski minister dr. Milan Vrbanić. Razstava je organizirana v okviru kongresa zveze planinskih društev Jugoslavije, ki mu je predsedoval dr. Franjo Tominec iz Ljubljane. Tudi na tej razstavi so se slovenski fotomateriji odlikovali. Nagrado trgovinskega ministra v znesku 2000 dinarjev je prejel predsednik ljubljanske fotokluba g. Srečko Grom za fotografijo »S planince«. Nagrade, ki jih je razpisal prireditelj razstave, pa še niso bile razdeljene. Tudi med temi, upamo, bomo po zaključku razstave našli ime na slovenskih amaterjev.

S kraljevim ukazom so na predlog notranjega ministra odlikovali: z redom Jugoslovanske krone 3. stopnje dr. Jure Adlešič, župan mesta Ljubljane, in Alojzij Mihelič, župan mesta Celja; z redom Jugoslovanske krone 4. stopnje dr. Alojzij Remec, župan mesta Ptuj, in Ivan Sajevec, akademski slikar iz Ljubljane; z redom sv. Save 5. stopnje Franc Markež, arhivski uradnik v p. iz Slovenskih Konjic, in Ferdo Belec, posestnik in trgovec iz Rakičani; z zlato kolajno za državljanske zasluge Josip Pečan, poslovođa tovarne Indus iz Ljubljane, in Josip Heferl, posestnik in trgovec iz Mokronoga.

Poročevalstvo in njegov razvoj v stoletjih (K poročevalskemu oddelku na novinarski razstavi)

Poročevalstvo se je razvilo v pravadnini iz potrebe medsebojnega obveščanja o neposrednih dogodkih. Človek je naznanjal svojemu bližnjemu nevarnosti in druge dogodke z vzkliki in kretnjami. Kasneje, ko so nastale občestvene oblike človeškega življenja, zlasti ko so ustvarili države z obsežnimi upravnimi in vojaškimi področji, je postalo poročevalstvo sredstvo državne obrambe in samega državnega življenja. Poglavarji in državniki, ki so bili v tistih časih večinoma vojskovodje, so morali neprestano pregledovati poročila z mej in iz sosečnih dežel, da jih dogodki niso prehiteli. Tako se je že v tistih časih rodilo uradno poročevalstvo z rednimi poročili za vladarje in vojskovodje. To poročevalstvo je služilo osrednji oblasti kot taki.

Sredstva, ki se jih je poročevalstvo tedaj posluževalo, so bila še preprosta. Poročevalsko službo so opravljali seli, konjeniki in vozniki. V stari Perziji so imeli glasnike, ki so drug drugemu dajali poročila in jih na ta način prenašali v državno središče ali na mejo. Zgodilo se je, da je poročilo premostilo v enem dnevu kar 800 km. Padec Troje je prišel iz Male Azije na Grško čez Egejske otoke s pomočjo kresov v eni noči.

V dolgi dobi srednjega veka je poročevalstvo dokaj izumrlo. Kar ga je preostalo, so bili le skromni ostanki uradnega poročevalstva za vladarje, ostanki, ki so nujno potrebni vsaki državni organizaciji.

Šele z razmahom trgovine v novem veku se je najprej razvilo redno poročevalstvo med mesti in velikimi trgoviškimi podjetji, ki so imela svoje redne dopisnike in sle v najvažnejših trgovskih središčih. Kasneje se je rodila zasebna pošta, najprej s eli, in šele v 17. stol. s poštami vozovi. Preden se je to zgodilo, so morali zgraditi nove poti in ceste, ki jih v Evropi splošno še ni bilo. Po dolgih stoletjih razpadanja so od rimskih cest ostale le še steze. Vzporedno z razvojem pošte je nastal nov

odjemalec poročil, najprej pisemskih. To so bili listi, ki so prihajali po iznajdbi tiskarskega stroja izhajati v 17. in 18. stoletju. Razvila se je doba, ko so listi priobčevali dopise iz vseh krajev tedaj znane sveta. V začetku 19. stol. so se nato pojavili prvi dopisni uradi. Bila so to podjetja, ki so zase zbiral pismena poročila, nato jih pa v velikih mestih prodajala listom. V tisti dobi je poročila začelo prenašati še hitrejšo prenosno sredstvo, kakor je bila vozna pošta. V Franciji so iznašli svetlobni brzojav, ki so ga postavljali na hišah, cerkvenih zvonikih in gričih. V sredini 19. stol. je nato prišel brzojav, ki je poročanje do temelja preuredil in ga dvignil na ogromno višino. Komaj sto let je tega, da so o Napoleonovi smrti zvedeli v London šele po dveh mesecih. Električni brzojav je kasneje premostil podobne razdalje v nekaj urah.

V drugi polovici 19. stol. je šlo z razvojem prenosnih sredstev tako naglico naprej, da so se iznajdbe kopičile druga na drugo. Za brzojavom je prišel telefon, nato pa brezžični prenos, ki je sedaj tako izpopolnjen, da ustreza vsem potrebam sodobnega poročevalstva. Zdaj ni nobenih mej, razdalje in tudi čas ne igra nobene vloge več.

V 19. stol. se je tudi tiskarska tehnika razvila tako naglico, da so mogli listi tiskati ogromna izdavanja in jih z železnico razširjati kamorkoli. Ogromen razmah časopisja je ustvaril podlago za podoben razmah poročevalske službe. Tudi tega obrata se je polastila zasebna iniciativa in iz nje ustvarila v sodobnosti orjaške poročevalske urade, ki razpolagajo s tisoči in tisoči poročevalcev, dopisnikov, slikarjev, brzojavnikov, telefonistov, stenografov in urednikov, ki vsi zbirajo poročila in vesti, jih urejajo in v neprestanih izdajah dostavljajo svojim naročnikom, v prvi vrsti listom. Uradi se ne omejujejo več na posamezna mesta, marveč preprežajo s svojo dostavno službo ne le posamezne države, temveč tudi posamezne celine in največji celo ves svet.

Lov za zlatom v Južni Afriki

Iskalci zlata se še danes pehajo v znoju in strahu za svoje življenje za ono kovino, ki določa ceno in vrednost denarja. Tam v Severni Ameriki proti Kanadi iščejo zlato, v Južni Afriki tudi. Tudi v naši državi ga pridobivajo. Od pamtiveka se ljudje bore zanj, vedno in povsod vidimo in srečujemo, kako zamlja človeka ta kovina.

Posamezniki-iskalci zlata so izginili v Južni Afriki, njihovih nevarnih pustolovščin ni več. Danes imamo v tem oziru že moderne tovarne. Te z vsemi tehničnimi sredstvi na lahek način pridobivajo zlato rudo, ki jo potem prečistijo in po mnogih procesih postavijo na tržišče.

Kako je danes z lovom za zlatom?

Ker je minila ona doba, ko je lahko vsak sam »obogatel« s tem, da je našel zlato žilo in ker so te že skoro vse v rokah raznih podjetnikov, zato je lov za zlatom nekoliko drugačen. Danes kradejo. Borbe s stražami, plen, nato zbežijo in za njimi ni duha ne sluha.

Nič manj kakor 500.000 ljudi dela v zlatih rudnikih v Južni Afriki. Samo 10 odstotkov je Evropejcev med njimi. Ti so zaposleni po pisarnah podjetja kot stražniki, inženirji, predelavci in podobno. Drugo so črnci. Zaradi tako majhnega števila Evropejcev — samo 50.000 jih je — ni čudno, če ni mogoče preprečiti tatvin, ropov in plenjenja zlata. Črne delavce kar nabirajo po vaseh. Kdor hoče, gre. Ta pa mora skleniti petletno delovno pogodbo, s tem se pa zavežejo, da bodo kopali zlato pet let, ne da bi prej zapustili delo. Po petih letih se vrne tak črnc v svojo rodno vas in si tam kupi ženo s prihranjenim denarjem. Seveda je prinesel še precej zlata, ki ga je ukradel. Kako ga je ukradel, je nerazumljivo. Po naših navadah je tudi nerazumljivo to, da si takšen črnc lahko z rudo, ki jo je ukradel, kupi kar najlepšo ženo, češ, takega moža hočem, ki si upa Evropecem marsikaj zagostiti. Ko si je tako črni paša ustvaril svoj dom z neštetimi ženami, ugrabijo Evropejci, kako to, da je ta človek s tisto majhno plačo uredil tako stanovanje. Zopet so iztaknili nov način, kako črnci kradejo. Ti triki so

številni, skoro podobni onim, ki se jih ljudje poslužujejo pri prehodu čez meje.

Golobi pomagajo

V petih letih svojega obveznega dela v rudniku se takšen novinec izuči ne samo čiščenja zlata, ampak tudi vseh mogočih stvari, n. pr. kako se mora krasti zlato. Nemogoče je tudi, da bi za vsakim delavcem stal paznik. Vsakega delavca tudi preiščejo po končanem delu. Najnovejši trik so izučeni golobje. Tako priučeni golobje se med delom približajo svojemu gospodarju-črncu, ki vtakne kosček zlata med peroti. Golob nato hitro odleti. Šele z ovadbo nekega črnca so zvedeli za ta trik. Zato so vsi golobje v bližini tovarne pobiti.

Mož v žični ograji

Uporaba izučeni psov in mačk spada v isto skupino tatinskih sredstev. Često se dogodi, da delavec prične bežati, kar se da, ker je našel kos zlata, ki je vreden komaj 300 din. Poskusil je, če bo šlo. Po navadi se ne posreči, ker straže prej dobišate tatu s svojimi krogli. Če pa je tem ušel, pa je gotovo padel v žično ograjo, ki obdaja zemljišče rudnika. Tu ga je doletela smrt, ker ga je električni tok, ki je napeljan v žici, ubil. Če pa je počakal, da so izključili tok, mu je njegova zlata kepa vrgla nekaj majhnega bogastva. (S)

Programi Radio Ljubljana

Četrtek, 9. septembra: 12 Harmonika solo (Stante Milan) — 12.45 Vreme poročila — 13 Čas, spored, obvestila — 13.15 Grieg: Peer Gynt, suita, Faure: Peleas et Melisande (plošče) — 14 Vreme, borza — 19 Čas, vreme, poročila, spored, obvestila — 19.30 Nac. ura — 19.50 Strauss: Veselite se življenja, valček (plošča) — 20.10 Slovensčina za Slovence (g. dr. Rudolf Kolarič) — 20.30 Koncert opernih spevov s spremljevanjem klavirja. Poje ga. Pavla Lovsetova, pri klavirju g. prof. Marjan Lipovšek, vmes Radijski orkester — 22 Čas, vreme, poročila, spored — 22.15 Rezervirano za prenos z velesojma.

R. L. Stevenson:

18

Skrivnost dr. Jekylla

Omara pod črko E je bila nezaklenjena. Potegnil sem predal, ga natlačil s slamo, ga zavil v prt ter se z njim odpeljal na Cavendish Square.

Tam sem se spravil na preiskovanje istega, kar je bilo v predalu.

Prašek je bil zelo pravilno zavil, toda ne tako skrbno, kakor to delajo poklicni kemiki. Bilo je zato jasno, da so praški Jekyllov lastni izdelek. In ko sem odprl zavojček, sem našel v njem neko snov, ki se mi je zdela kakor čisto preprosta kristalna sol bele barve. Cevka, h kateri sem se obrnil za tem, je bila nekako do polovice napolnjena s krvavo rdečo tekočino, ki je zelo jedko vplivala na vonj, da se mi je zdelo, da vsebuje fosfor in kako hlapljivo olje. Drugih sestavin nisem mogel ugotoviti.

Knjiga je bila navaden zvezek in ni imela skoraj ničesar drugega, kakor vrsto datumov. Ti datumi so segali čez veliko let, toda opazil sem, da so zapisovanja kar na lepem nehala pred kakim dobrim letom. Tu in tam je bila dostavljena kratka pripomba, ponavadi nič več kakor samo ena beseda: »Dvojno.« Vsega skupaj je bilo teh zapisov več sto in ta beseda je bila dostavljena morda šestkrat pri vseh skupaj. Precej v začetku seznama pa je stalo enkrat: »Docela odpovedalo!!!« Za tema besedama je stala cela vrsta klicajev.

Čeprav je vse to dražilo mojo radovednost, mi je vendar prineslo le malo pojasnila. Pred mano je stala stekleničica z nekako tinkturo, papir z neko soljo in poročilo o vrsti poskusov, ki niso pripeljali do nobenega stvarnega uspeha, kakor se je to zgodilo s premnogo Jekyllovimi raziskavanji.

Kako so neki mogli ti predmeti v moji hiši

vplivati na čast, na zdravje in celo na življenje mojega fantastičnega tovariša? Če je mogel njegov odposlanec priti sem, zakaj ne bi mogel iti tudi kam drugam? In na vse zadnje, če je tudi zato bilo kaj razloga, čemu ne bi jaz tega gospoda tako na skrivaj sprejemal?

Čim bolj sem premišljal, tem bolj se je v meni utrjevalo prepričanje, da imam opravka s primerno duševne zmedenosti. Čeprav sem svojo služinčad poslal že spat, sem vendar nabil star samokres, da bi se vsaj nekako mogel braniti.

Komaj je ura nad Londonom udarila 12, je od hišnih vrat že zadonelo trkanje.

Na ta poziv sem šel sam dol in zagledal majhnega moža, ki se je pritiskal ob steber pred vrati. Vprašal sem ga:

»Ali prihajate od dr. Jekylla?«

S prisiljenim gibom je to potrdil. Ko sem ga prosil, naj stopi bliže, me je poslušal šele, ko je vrgel izprašujoč pogled nazaj na temni trg. Ne daleč od naju je stal stražnik, ki je stopil proti nama z ročno svetilko. Pri pogledu nanj se mi je zdelo, da se je moj obiskovalec zdrznil in se z večjo naglico podvzval noter.

Odkrito moram priznati, da so me te posameznosti neprijetno zadele. Ko sem šel za njim v svetlo luč govorilnice, sem držal orožje pripravljeno za strel v roki.

V govorilnici sem ga vsaj lahko spoznal. Nekaj je bilo gotovo: nisem ga še nikdar videl.

Kakor sem že omenil, je bil majhne postave. Poleg strašnega izraza v njegovem obrazu sem takoj postal pozoren na čudno zvezo med veliko močjo mišic z navidezno telesno šibkostjo. Bodi že kakorkoli, začutil sem v sebi čudno čisto osebno neugodje, ki ga je v meni vzbujala njegova bližina. To neugodje je bilo nekam podobno začenjajočemu se krču in ga je spremljalo razločno pojemanje srčnih utripov.

Za šolo otroška obutev za one, ki —



31-34



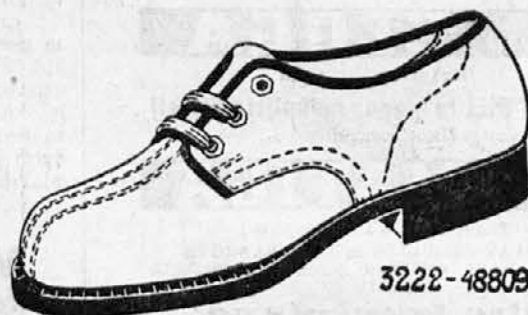
2403-600000

telovačne čevlje doma
pozabljajo

ženske Din 35.-
moške Din 39.-



27-30



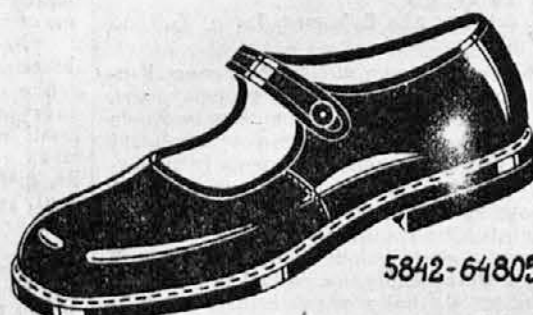
3222-48809

so najbolj nemirni in
mного hodijo

31-34 Din 49.-
35-38 Din 59.-



27-30



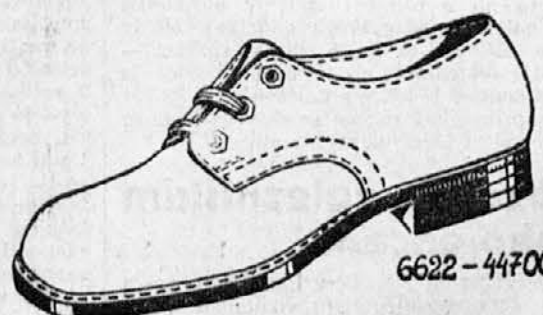
5842-64805

nove čevlje z uspehom
zaslužijo

31-34 Din 69.-



27-30



6622-44700

ne napravijo v miru
niti enega koraka

31-34 Din 79.-
35-38 Din 89.-

Alata